

מהו ה'סמל המסחרי' של עם ישראל?

עוד הרבה לפני נס החנוכה, המנורה שבבית המקדש היה הפריט החשוב ביותר. באותם זמנים תחת שלטונו של כורש, המנורה הזכירה כי על יהודי להיות אור לגויים.

גרעין למדינה הצעירה

ארה"ב ואירופה עסוקות בימים אלו בחזרה לשיחות בניסיון לשוב להסכם הגרעין עם אירן, אולם הניסיון ההיסטורי עם מדינות אחרות הוכיח שההסכמים הללו לא גורמים למדינה כלשהי לעצור את הפיתוח, כפי שראינו בצפון קוריאה שחתמו איתם הסכם שלא יפתחו נשק גרעיני ולפועל יש להם היום ברשותם פצצה גרעינית.

ישנה מדינה נוספת שארה"ב ניסתה למנוע ממנה פיתוח של נשק גרעיני ולא עלתה בידה. בשנת 1960 מדינת צרפת סייעה לישראל לבנות כור גרעיני בדימונה. באותה עת אמריקה וישראל לא היו קשורות באותה רמה של שיתוף פעולה המוכרת לנו מעשרות השנים האחרונות. אמריקה לא מכרה לישראל את הנשק שישראל ביקשה לרכוש וכדו'.

באותם ימים נבחר ג'ון קנדי לנשיאות ארצות הברית והוא שדרג את היחסים עם ישראל והפך אותם ל"יחסים מיוחדים". מצד שני, הוא החליט שלישראל אסור להחזיק ברשותה נשק גרעיני והוא לחץ מאד בנושא הזה.

בכל פגישה של אישיות ישראלית בכירה עם נציגים של ממשלת ארה"ב, עיקר השיחה הייתה להבטיח שישראל לא תפתח נשק גרעיני. קנדי דיבר על כך עם גולדה מאיר, שמעון פרס, אבא אבן ובעיקר עם ראש הממשלה דאז דוד בן גוריון. הוא תבע שישראל תסכים לביקורים של פקחים אמריקנים שיבואו לוודא שישראל בונה את הכור רק לצרכי שלום וכו' ולא

תפתח שם פצצות אטום.

בישראל ניסו כמובן להתחמק מבקשותיו ודרישותיו של הנשיא האמריקני. ביום בהיר אחד בחודש יולי 1963 הגיעה אגרת מנשיא ארה"ב קנדי אל בן-גוריון שבה הוא מזהיר אותו שהמשך פיתוח הגרעין מעמיד בסכנה את היחסים בין ארצות הברית ובין ישראל.

הלחץ היה כל כך קשה ותובעני, עד שלמחרת קבלת האיגרת הודיע בן גוריון על התפטרותו מראשות הממשלה וזה גרם לו לפרוש מהחיים הפוליטיים. קנדי המשיך ללחוץ על ממלא מקומו, לוי אשכול, עד שבסופו של דבר כשלינדון ג'נסון התמנה לנשיא האמריקאים ירדו הזה. ההיסטוריה הוכיחה שהדרך היחידה לעצור פיתוח של נשק גרעיני זה רק בדרך שישראל עשתה זאת בעיראק ובסוריה [?] פעולה צבאית בלבד.

מה קרה בכ"ה בכסלו?

אנחנו חוגגים עכשיו את חג החנוכה. החג הזה מזכיר לנו שקיומו של עם ישראל אינו תלוי בפצצה גרעינית כזאת או אחרת. לא הפצצה הגרעינית שלנו תבטיח את קיומנו, ולא הפצצה הגרעינית של אויבינו תסכן את קיומנו.

כולנו יודעים מדוע אנחנו חוגגים את חג החנוכה. היוונים שלטו אז בארץ ישראל והם ניהלו בארץ מלחמת דת; הם גזרו על עם ישראל גזירות שמד ואסרו לקיים את מצוות ברית מילה, שמירת שבת וכו'. היוונים השתלטו גם על בית המקדש והעמידו צלם בהיכל. כל זה גרם למרד של החשמונאים, עד שביום כ"ה בכסלו הם הצליחו לכבוש חזרה את בית המקדש, ולהדליק נרות במנורה בשמן שבנס הצליח לדלוק במשך שמונה ימים.

הפרט המעניין הוא, שהתאריך הזה [?] כ"ה בכסלו [?] יש לו היסטוריה ארוכה מאד הרבה לפני הנס של חנוכה.

המדרש אומר שכאשר משה רבינו ירד ביום הכיפורים הראשון מהר סיני

ובישר לעם ישראל שה' ציווה לבנות משכן, הם התלהבו מאד ומיד התגייסו לבניה בשמחה רבה. עם ישראל בנה את המשכן בזריזות כזאת, עד שהוא כבר היה מוכן להקמה בתאריך כ"ה בכסלו.

לפועל, הקב"ה דחה את הקמת המשכן לראש חודש ניסן. לפיכך אותו יום, כ"ה כסלו, זכה ל"חנוכה" אחרת [?] לחג החנוכה שבו חנכו שוב את בית המקדש והמנורה. ובלשון המדרש: "בכ"ה בכסלו נגמרה מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד בניסן [?] ומעתה הפסיד כסלו [?] אמר הקב"ה עלי לשלם [?] חנוכת חשמונאי" (ילקו"ש מ"א רמז קפד).

בנוסף לכך אומר הרבי דבר נפלא: את בית המקדש השני החלו לבנות ברשות כורש. באותה עת עלו לארץ מפרס יותר מארבעים אלף יהודים בראשות זרובבל שהיה משבט יהודה מבית דוד ויהושע הכהן הגדול. הם הספיקו לבנות רק את המזבח ומיד הגיעה הוראה מכורש להקפיא את הבניה, כלומר, כורש עצר את המשך הבניה של בית המקדש.

אחרי שנים, התמנה במקומו למלך פרס [?] דריווש בנה של אסתר המלכה. ואז התנבא הנביא חגי והורה לעם ישראל לחזור שוב ולבנות את היכל ה'. מתי הגיעה ההוראה להתחיל שוב לבנות את בית המקדש השני? זה התרחש "בעשרים וארבעה לתשיעי", כלומר, ביום כ"ד כסלו נאמרה הנבואה על התחלת בנין בית המקדש השני ועל הניצחון של עם ישראל.

אומר הרבי, שהיות שבכ"ד בכסלו הייתה התחלת הבניין של בית המקדש השני, ובנוסף לכך גם נאמרה נבואה על הניצחון של עם ישראל [?] הרי שמגלגלין זכות ליום זכאי שהניצחון של החשמונאים גם יתרחש בתאריך זה כ"ד בכסלו, שכן זהו יום זכאי בקשר לניצחון של יהודים ('שיחות קודש' תשל"ו כרך א עמ' 286 ; 'תורת מנחם' תשי"ב כרך א עמ' 128). ואם-כן אנו רואים שכבר מתחילת בית שני התאריך כ"ד בכסלו הוא יום של שמחה.

'מנורה מהלכת!'

הסמל של חג החנוכה הוא המנורה. אבל לאמיתו של דבר, המנורה כבר

שימשה כסמל של העם היהודי הרבה לפני נס חנוכה. כפי שקוראים בהפטרה של שבת חנוכה על הנבואה של זכריה הנביא בתחילת בנין בית שני שבה הוא ראה מנורת זהב עם שבעה נרות. בחסידות מבואר שזה מסמל את עם ישראל. וכפי שרואים שבשער טיטוס כשרצו להנציח את הניצחון על עם ישראל חקקו וציירו את המנורה, שכן זהו הסמל של העם היהודי.

ההבדל המשמעותי ביותר שהיה בין בית המקדש הראשון לבית המקדש השני הוא, שבבית המקדש הראשון הדבר שהיה הכי חשוב בו הוא ארון הברית ועליו שני הכרובים עשויים מזהב. ואילו בבית שני, כידוע, ארון הברית כבר לא היה בקודש הקודשים ובמקומו הייתה אבן השתייה.

הפריט החשוב ביותר שהיה בבית המקדש השני היה המנורה. כאשר יהודי או לא יהודי בא לבקר בבית המקדש הראשון הוא ידע על הכרובים, וכפי שמסופר בגמרא במסכת יומא (נד, א) שכאשר עם ישראל היה עולה לרגל לירושלים בחגים [?] היו מראים להם את שני הכרובים מעורים זה בזה. ואילו בבית המקדש השני מי שבא לבקר [?] ראה את המנורה הטהורה. למעשה, בכך המנורה הפכה להיות הסמל של העם היהודי בימי בית שני.

מה ההבדל בין הכרובים למנורה? הכרובים מסמלים את דברי הקב"ה לעם ישראל. כאשר ה' דיבר אל משה הקול היה יוצא מבין שני הכרובים. זה מסמל את הנבואה שהייתה בישראל בזמן בית המקדש הראשון.

בתחילת בית שני כבר נסתלקה הנבואה מישראל. נשארה רק המנורה. כל המטרה של המנורה הייתה "שממנו אורה יוצאת לכל העולם כולו". נרות המנורה מסמלים את התפקיד של עם ישראל להיות "אור לגויים" או בלשון החסידות שכל יהודי צריך להיות בבחינת "נרות להאיר".

בזמן בית המקדש השני, עם ישראל [?] למרות שהיה ברובו עדיין בארץ ישראל [?] כבר היה בגלות, כי על כל דבר היו זקוקים לרשותו של כורש מלך פרס ששלט אז בארץ ישראל. התפקיד של יהודי בגלות הוא להיות "אור לגויים", להיות סמל של מוסר ואמונה בה'.

כל אחד מאתנו צריך להיות "מנורה" מהלכת. גם אחרי חורבן בית שני המנורה לא נגנזה. בכל חנוכה אנחנו מדליקים נרות, כי התפקיד שלנו הוא להיות נרות להאיר את חושך העולם. התפקיד הזה הוא נצחי ונמשך כל העת. "הנרות הללו אינן בטלים לעולם".